

nationale ombudsman

Rapport

Een onderzoek naar de behandeling van een melding over een mogelijke uitreis van een persoon naar Syrië.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht deels gegrond.

Inhoudsopgave

Aanleiding.....	3
Klacht	3
Betrokken instanties.....	4
Aanpak	4
Bevindingen en beoordeling.....	5
Conclusie.....	18
Slotbeschouwing	19
Achtergrond.....	21

Aanleiding

Verzoeker vermoedde in april 2015 dat zijn meerderjarige neef A, die al een tijd aan het radicaliseren¹ was, wilde gaan uitreizen naar Syrië. Verzoeker is politieambtenaar. Hij heeft een islamitische achtergrond. Verzoeker besloot na een lastig intern dilemma om in zijn hoedanigheid als politieambtenaar en als oom, zonder medeweten van zijn familie een melding te doen bij het Veiligheidshuis.

Op 1 mei 2015 deed verzoeker bij het Veiligheidshuis melding over de mogelijke uitreis van zijn neef in een casusoverleg. Hierbij waren medewerkers van het Veiligheidshuis, de gemeente, het Openbaar Ministerie (OM) en de politie aanwezig. Tussen verzoeker en politieambtenaar X ontstond een discussie over de urgentie van de situatie van zijn neef. Politieambtenaar X gaf aan dat de politie zijn neef al meer dan twee jaar in beeld had maar dat er geen concrete informatie was over een "gewelddadige" jihad². Verzoeker benadrukte dat er een zeer serieuze dreiging van uitreis naar Syrië bestond. Tijdens het overleg werd afgesproken dat verzoeker op hoofdlijnen geïnformeerd zou worden en dat zijn melding discreet zou worden behandeld.

Op 9 mei 2015 hoorde verzoeker dat zijn neef A mogelijk op 7 mei 2015 was uitgereisd. Verzoeker ontdekte vervolgens op 23 mei 2015 dat politieambtenaar X met een familielid had gesproken over zijn betrokkenheid in deze zaak. Verzoeker geeft aan dat de familiebanden hierdoor ernstige schade hebben opgelopen nadat zijn familie van zijn melding op de hoogte was geraakt. Verzoeker deed hierover vervolgens een interne melding bij de politie. Deze melding werd onderzocht door het sectorhoofd van politieambtenaar X, maar leidde tot ongenoegen van verzoeker niet tot een verder intern onderzoek of maatregelen door de politie tegen X. Verzoeker diende hierop een klacht in over de handelwijze van politieambtenaar X en over een gedraging van het sectorhoofd.

Verzoeker was het niet eens met de klachtbehandeling door de politie en vroeg de Nationale ombudsman een onderzoek in te stellen.

Klacht

Op 1 mei 2015 deed verzoeker bij het Veiligheidshuis een melding van een vermoedelijke uitreis naar Syrië door zijn neef. Verzoeker deed deze melding vanuit zijn hoedanigheid als politieambtenaar en tevens als familielid van zijn neef. In dit verband klaagt verzoeker erover dat:

- de betrokken overheidsinstanties na zijn melding niet direct maatregelen en/of acties hebben ondernomen, althans hem niet duidelijk is geworden welke acties/maatregelen zijn genomen, nu zijn neef enkele dagen na zijn melding is uitgereisd;

¹ Het proces waarbij een persoon of groep in toenemende mate opvattingen ontwikkelt die op gespannen voet of zelfs haaks staan op de democratische rechtsorde; daarnaast is een persoon of groep steeds meer bereid om daar in de praktijk consequenties aan te verbinden (rapport No 2017/007).

² De NCTV hanteert als definitie: Jihad: een islamitische term, in de islamitische traditie meestal uitgelegd als 'een inspanning voor een verdienstelijk doel'. Het heeft in eerste aanleg een ethische betekenis: de mens heeft de goddelijke opdracht zich in te spannen tegen het kwaad in zichzelf. Een tweede betekenis is het zich inspannen in het belang van de islam en de geloofsgemeenschap. Een derde betekenis is die van een gewapende strijd. Jihadisme: een ideologische stroming binnen de politieke islam die op basis van een specifieke invulling van de salafistische leer en op basis van het gedachtegoed van Sayyid Qutb door middel van een gewapende strijd (jihad) streeft naar een mondiale heerschappij van de islam en de heroprichting van de Islamitische Staat (kalifaat) (zie het rapport No 2017/007).

- de politie, althans politieambtenaar X, niet discreet is omgegaan met zijn melding door deze te bespreken met zijn familielid, terwijl hem discretie was toegezegd;
- de politie niet serieus met zijn klacht over de handelwijze van politieambtenaar X is omgegaan door geen inhoudelijk standpunt hierover in te nemen.

Betrokken instanties

Uit eerder onderzoek naar de behandeling van een melding van een mogelijke uitreis (rapport No 2017/007) is de ombudsman gebleken dat er in Nederland veel instanties betrokken zijn bij het voorkomen en de bestrijding van radicalisering en terrorisme. Bij dit onderzoek zijn de volgende overheidsinstanties betrokken: de gemeente, het Veiligheidshuis, de politie, het OM en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). De overheid ziet voor zichzelf kort gezegd de volgende taken. Daar waar er nog geen strafbare feiten plaatsvinden, hebben de gemeenten een cruciale rol in de bestuurlijke aanpak van (de)radicalisering. De politie en het OM hebben de bevoegdheid om in te grijpen wanneer er strafbare feiten plaatsvinden. De NCTV heeft een coördinerende en adviserende taak op het gebied van terrorisme en veiligheid en adviseert gemeenten op de lokale aanpak jihadisme.

Aanpak

Medewerkers van de ombudsman hebben gesprekken gevoerd met verzoeker en met betrokken medewerkers van de genoemde instanties. Daarnaast zijn bij de betrokken instanties stukken opgevraagd, dan wel hebben medewerkers van de ombudsman deze ter inzage gezien. Vervolgens heeft de ombudsman de burgemeester van de gemeente en de politiechef van de betreffende eenheid aanvullend schriftelijke vragen gesteld en hen gevraagd een standpunt in te nemen over de klacht. Na het ontvangen van de reacties is het onderzoek beëindigd en heeft de ombudsman een verslag opgesteld met daarin zijn bevindingen.

Tijdens het onderzoek hebben de politie en de gemeente ten aanzien van een aantal stukken een beroep op vertrouwelijkheid gedaan om redenen van de staatsveiligheid. Dit beroep is door de ombudsman gehonoreerd ten aanzien van de verslagen die zijn gemaakt van de casuoverleggen van het Veiligheidshuis, een aantal door de politie verstrekte mutaties en het Stappenplan "Contra Terrorisme Extremisme & Radicalisering" van 5 februari 2015. Dit betekent dat deze informatie niet in het verslag van bevindingen en dit openbare rapport opgenomen is. De ombudsman heeft wel alle verzochte informatie ontvangen en deze voor zover relevant bij het onderzoek betrokken.

Het concept verslag van bevindingen is aan verzoeker en de betrokken overheidsinstanties voorgelegd. Hun reacties hebben - waar nodig - geleid tot aanpassingen van het verslag. Voor een deel zijn de reacties per onderdeel afzonderlijk opgenomen voor de beoordeling onder het kopje 'reactie op het verslag van bevindingen'.

Bevindingen

1. Ten aanzien van de klacht over de behandeling van verzoekers melding

Toelichting van verzoeker

Verzoeker was ervan overtuigd dat zijn neef zou uitreizen naar Syrië. Hij stond voor een lastig dilemma. Zijn intentie was het tegenhouden van zijn neef en voorkomen dat zijn neef zou uitreizen en/of terreurdaden zou plegen in naam van de islam en dus ook zijn religie. Verzoeker geeft aan dat hij niet naar zichzelf in de spiegel kon kijken wanneer hij zou zwijgen of niets zou ondernemen.

Verzoeker woog als politieambtenaar ook het volgende af: wat als ik als politieman beschik over informatie dat mijn neef verschrikkelijke zaken zal begaan en ernstig geradicaliseerd is en ik dit niet meld? Dit zou volgens verzoeker in een intern onderzoek of zelfs een strafrechtelijk onderzoek tegen hem gebruikt kunnen worden. Hij wijst er op dat de afgelopen jaren veel in de media is geschreven over dit onderwerp, namelijk dat agenten van niet westerse afkomst en /of moslims niet te vertrouwen zijn.

Verzoeker stelt dat hij na een lastig intern dilemma, in overleg met zijn leidinggevende, een melding deed bij het Veiligheidshuis. De melding hield in dat hij zich zorgen maakte over zijn neef die aan het radicaliseren was. Verzoeker besloot zijn melding te doen bij het Veiligheidshuis, omdat hij er geen vertrouwen in had dat het doen van een interne melding bij de RID (Regionale Inlichtingen Dienst van de politie) goed zou aflopen.

Verzoeker lichtte zijn melding eerst toe tijdens een voorgesprek met medewerkers van de gemeente en het Veiligheidshuis en vervolgens in het casusoverleg op 1 mei 2015. Verzoeker gaf daarbij alle informatie waarover hij beschikte. Hij wilde dat zijn melding discreet zou worden behandeld. Zijn naam mocht best bekend worden bij de betrokken overheidsinstanties; hij had tenslotte ook zijn werkgever ingelicht. Het ging hem erom dat zijn familie en de gemeenschap waartoe hij behoort niet te weten zou komen dat hij een melding had gedaan. Op 4 mei 2015 werd verzoeker door de ketenmanager van het Veiligheidshuis op de hoogte gesteld van de uitkomst van het casusoverleg en de afgesproken vervolgstappen.

Verzoeker hoorde na het casusoverleg van zijn leidinggevende dat politieambtenaar X over hem had geklaagd bij haar teamchef. Politieambtenaar X had haar ongenoegen geuit over verzoekers melding bij het Veiligheidshuis, in het bijzonder over het feit dat hij in uniform en onder werktijd was verschenen. Verzoeker, die het melden over zijn neef bijzonder lastig vond, was hier niet van gediend. Deze gang van zaken was voor hem dan ook aanleiding om het Veiligheidshuis te laten weten dat hij niet langer geïnformeerd wilde worden.

Toen verzoeker enkele dagen later hoorde dat zijn neef was uitgereisd, was hij erg verbaasd. Hij vroeg zich af of naar aanleiding van zijn melding wel de nodige actie was ondernomen.

Informatie uit het onderzoek van de ombudsman

Het gesprek met het Veiligheidshuis en de gemeente

Op 21 april 2015 zocht verzoeker contact met het Veiligheidshuis. Enkele dagen later had verzoeker een gesprek met de ketenmanager en een beleidsambtenaar van de gemeente. Verzoeker vertelde dat hij, als oom van A, een zorgmelding wilde doen. Verzoeker stelde dat zijn neef A in een radicaliseringsproces zat en mogelijk zou gaan uitreizen. Verzoeker gaf aan dat hij contact had met een andere oom van A, die jongerenwerker was. Ook deze oom maakte zich volgens verzoeker zorgen om A.

De ketenmanager en de beleidsambtenaar stelden voor de kwestie op 1 mei 2015 in een casusoverleg in het Veiligheidshuis te bespreken. Verzoeker stemde daarmee in. De ketenmanager legde verzoeker uit hoe het casusoverleg verloopt. Zij wees verzoeker er op dat hij alleen tijdens het eerste deel van het overleg aanwezig kon zijn en dat hij zijn melding kon toelichten. Tijdens het tweede deel van het overleg zou buiten aanwezigheid van verzoeker een plan van aanpak besproken worden. De ketenmanager maakte met verzoeker de afspraak dat zij na afloop van het casusoverleg aan hem zou terugkoppelen wat er verder zou gebeuren. Verder werd afgesproken dat verzoeker anoniem zou blijven.

Het casusoverleg op 1 mei 2015

Op 1 mei 2015 vond het casusoverleg plaats in het Veiligheidshuis. Bij het eerste deel van dit overleg waren aanwezig: vertegenwoordigers van twee Veiligheidshuizen, de politie (politieambtenaar X), het OM, de gemeente en verzoeker. Verzoeker gaf een toelichting op zijn melding. Aan verzoeker werd gevraagd wat het doel was van zijn melding. Verzoeker vertelde dat hij zijn zorgen over A wilde delen. Hij gaf aan dat hij vond dat actie ondernomen moest worden. Het was volgens verzoeker 'twee voor twaalf'. Hij was bang dat zijn neef zou gaan uitreizen.

Met name politieambtenaar X stelde veel aanvullende vragen. Ze gaf aan dat zij neef A al twee jaar volgde. Zij herkende zich niet in de urgentie. Er waren volgens politieambtenaar X geen signalen die wezen op een "gewelddadige jihad". Politieambtenaar X wilde weten over welke extra informatie verzoeker meende te beschikken. Bij de andere deelnemers aan het casusoverleg was neef A niet eerder in beeld vanwege zorgen om radicalisering. De vertegenwoordiger van het OM had voorafgaand aan het overleg de justitiële documentatie bekeken. A had volgens het OM geen relevante antecedenten.

Sfeer tijdens het casusoverleg

Alle aanwezigen bij het casusoverleg verklaarden aan de ombudsman dat de sfeer tijdens het casusoverleg niet goed was. Dit had te maken met de discussie die ontstond tussen verzoeker en politieambtenaar X. Nadat verzoeker zijn melding had toegelicht, begon politieambtenaar X met doorvragen. Politieambtenaar X stelde dat dit nodig was om de informatie van verzoeker te kunnen beoordelen. Volgens haar werd verzoeker boos over alles wat zij zei. Het OM verklaarde dat verzoeker, nadat hij zijn verhaal had gedaan, werd 'aangevallen' door politieambtenaar X. Verzoeker voelde zich daardoor genoodzaakt om zich te verdedigen en er ontstond een uiterst onaangename sfeer. De gemeente had de indruk dat verzoeker er door de opstelling van politieambtenaar X geen vertrouwen in had dat de juiste mensen aan tafel zaten en dat de nodige actie zou volgen.

Verder was politieambtenaar X boos omdat verzoeker anoniem wilde blijven maar wel in zijn politie-uniform naar het gesprek was gekomen. De NCTV verklaarde ook dat om die reden de sfeer nogal verhit was toen zij later aansloot bij het overleg. Omdat een burger in politie-uniform, als melder bij het overleg aanwezig was geweest, was er discussie over de vraag of hij nu als burger of als politieman optrad.

Gemaakte afspraken

De deelnemers aan het casusoverleg verklaarden aan de ombudsman dat tijdens het overleg werd gesproken over de inhoud van de melding en de zorgen die er waren. De aanwezige partijen deelden hun informatie en het gesprek ging vooral over de vragen: wat hebben we? En wat kunnen we doen?

Al vrij snel werd duidelijk dat er weinig concrete feiten waren. Het feit dat een familielid een melding deed, maakte wel dat er serieuze zorgen waren. Er was een 'onderbuik gevoel' dat er iets niet goed ging. Door de melding van verzoeker namen deze zorgen zeker toe maar er was nog geen informatie op basis waarvan direct gehandeld kon worden. Na afloop van het overleg werd afgesproken dat alle betrokkenen zouden checken welke informatie ze hadden.

Na het casusoverleg

Na het casusoverleg stuurde verzoeker aan de gemeente een bericht over hoe hij het casusoverleg had ervaren. Verzoeker gaf aan dat hij de indruk had dat het vooral beschouwd werd als een probleem van de familie en dat daar ook de oplossing zou liggen. Op 4 mei 2015 stuurde de ketenmanager aan verzoeker een bericht waarin zij een terugkoppeling gaf van het tweede deel van het casusoverleg. Ze gaf daarbij aan dat was besloten in te zetten op verdere informatievergaring. Verder meldde zij dat de aanwezigen zeer binnenkort weer bij elkaar zouden komen om de resultaten te bespreken. Afhankelijk daarvan zouden besluiten genomen worden over de aanpak.

Op 8 mei 2015 stuurde verzoeker een e-mail aan de ketenmanager waarin hij aangaf dat hij het eens was met de uitkomst van het overleg. Verder gaf hij door dat hij had besloten dat hij verder niet meer op de hoogte gesteld hoefde te worden.

Standpunten over de klacht over de behandeling van verzoekers melding

Standpunt van de burgemeester

De burgemeester achtte de klacht van verzoeker over de behandeling van zijn melding niet gegrond en lichtte dat als volgt toe. De gemeente verklaarde aan de ombudsman dat een burger die een melding doet mag verwachten dat hij serieus genomen wordt. Hij moet weten wat er met de melding wordt gedaan en welke instanties zich met de melding bezig houden. Voor zover de regelgeving het toelaat moet hij op de hoogte gehouden worden van de acties en/of maatregelen die worden genomen. Ten slotte is het volgens de gemeente belangrijk dat de melder een contactpersoon heeft tot wie hij zich kan richten, bijvoorbeeld als hij vragen heeft. Dit alles is volgens de gemeente in verzoekers situatie gebeurd. Er is direct gereageerd op zijn melding en in overleg met verzoeker is op korte termijn een afspraak gemaakt om zijn zorgen te bespreken. Met instemming van verzoeker is een casusoverleg gepland op 1 mei 2015 en is afgesproken dat verzoeker daar zelf een toelichting zou geven op zijn melding. De acties zijn in het casusoverleg

vastgesteld en verdeeld. De gemeente handelde snel en zocht en hield contact met verzoeker. Alle door de gemeente/Veiligheidshuis gemaakte afspraken met verzoeker zijn volgens de gemeente ook nagekomen.

Standpunt van de politiechef

De politiechef achtte de klacht over de behandeling van de melding ongegrond. Verzoekers melding van een mogelijke uitreis van A was volgens de politiechef dezelfde dag onderwerp van gesprek in een bijeenkomst van het Veiligheidshuis. De acties die daar vervolgens werden afgesproken waren met name gericht op het verkrijgen van nadere informatie over de mogelijke uitreis. De politie was al actief in het opbouwen en versterken van de informatiepositie. Verder verwees de politie naar het feit dat verzoeker zelf het Veiligheidshuis had laten weten ervan af te zien te worden geïnformeerd.

Standpunt van de hoofdofficier van justitie

De hoofdofficier van justitie is van mening dat ten aanzien van de acties naar aanleiding van de melding van verzoeker geen fouten zijn gemaakt. Verder stelde hij dat vanuit het casusoverleg de juiste beslissingen zijn genomen door de betrokken overheidsinstanties. Alle informatie die toen bekend was - inclusief de melding van verzoeker - is besproken en uiteindelijk door het casusoverleg gewogen. Hieruit bleek niet van een acute situatie en besloten werd om meer informatie te verzamelen alvorens tot actie over te gaan.

Standpunt van de NCTV

De NCTV achtte de klacht over de behandeling van de melding ongegrond. Hij verklaarde aan de ombudsman dat ondanks de bijzondere sfeer tijdens het casusoverleg op 1 mei 2015 wel heel serieus is gekeken naar de melding van verzoeker. Zijn zorgen zijn zeer serieus genomen en er is goed gekeken wat daarmee het beste gedaan kon worden. Het plan van aanpak hield in dat nadere feiten/informatie verzameld zou worden.

Verslagen van het casusoverleg

Onderzoekers van de ombudsman namen kennis van de vertrouwelijke verslagen die zijn gemaakt van de casusoverleggen in het Veiligheidshuis. Hierbij zijn zij nagegaan of de in het overleg afgesproken acties zijn nagekomen. Ten aanzien van de verslagen is een beroep gedaan op vertrouwelijkheid en dat beroep is door de ombudsman gehonoreerd.

Reactie van verzoeker op het verslag van bevindingen

Verzoeker stelt dat politieambtenaar X voldoende informatie ter beschikking had om actie te ondernemen. Dat heeft zij nagelaten. X en haar partners hebben de casus verkeerd ingeschat en zij heeft daar een belangrijke stempel op gedrukt. Daarvoor is volgens verzoeker voldoende bewijs. Hij is van mening dat de door hem verstrekte informatie en zijn beoordeling daarvan, sterk is onderschat.

BEOORDELING

De Nationale ombudsman vindt dat het perspectief van de burger geborgd moet worden in alles wat de overheid doet. Hij doet dat door burgers op weg te helpen als het misgaat tussen hen en de overheid en door overheden uit te dagen anders te kijken naar processen en ontwikkelingen. Ook

in gevoelige maatschappelijke vraagstukken denkt de ombudsman na over manieren van communiceren en hoe je met betrokken burgers omgaat. Zo probeert de ombudsman na een klacht inzicht te krijgen in de aanpak en maatregelen die zijn ingezet na een melding van een mogelijke uitreis en beoordeelt hij de wijze waarop dit is uitgevoerd.

De ombudsman verwijst in dit verband naar zijn eerder genoemde rapport 2017/007. Daarin stelt hij voorop dat de overheid niet verantwoordelijk kan worden gehouden voor het feit dat iemand uitreist en vervolgens omkomt in Syrië. *"De overheid heeft een scala van maatregelen ontwikkeld om personen die radicaliseren op een ander pad te krijgen of drempels op te werpen om uitreizen te voorkomen, maar de invloed van de overheid is beperkt. Wanneer mensen echt willen uitreizen, is de kans groot dat zij daartoe op enig (geschikt) moment zullen overgaan. (..)"*

Waar toetst de ombudsman aan?

Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat de overheid zo snel en slagvaardig als mogelijk handelt. Dit betekent onder andere dat de overheid zich betrouwbaar dient op te stellen, slagvaardig dient te handelen en voldoende informatie dient te verstrekken aan de betrokken burger.

Over de acties

Op verzoekers melding bij het Veiligheidshuis is nog diezelfde dag gereageerd. Er is telefonisch contact met hem opgenomen en een afspraak gemaakt voor een persoonlijk overleg enkele dagen later. Met instemming van verzoeker is een casusoverleg gepland in het Veiligheidshuis op 1 mei 2015. Verzoeker heeft daar een toelichting gegeven op de melding.

De ombudsman heeft uit het vertrouwelijke verslag opgemaakt dat verzoekers melding uitgebreid is besproken en dat men heeft geprobeerd zijn informatie te beoordelen. Er zijn vervolgacties afgesproken en voor zover mogelijk nagekomen.

Op 4 mei 2015 stuurde de ketenmanager volgens afspraak aan verzoeker een bericht waarin zij een terugkoppeling gaf van het vervolg van het casusoverleg. De ombudsman is van oordeel dat uit deze gang van zaken blijkt dat de betrokken instanties de melding van verzoeker serieus hebben genomen en slagvaardig hebben gehandeld. Zij zijn immers direct bij elkaar gekomen, hebben informatie gedeeld en afspraken gemaakt over vervolgacties op korte termijn. Verder stelt de ombudsman vast dat verzoeker enkele dagen na het casusoverleg op de hoogte is gesteld van de uitkomst daarvan, zoals door het Veiligheidshuis tevoren was toegezegd. Er werd hem verteld dat was besloten in te zetten op verdere informatievergaring en dat op korte termijn nader overleg zo volgen. Op 8 mei 2015 heeft verzoeker het Veiligheidshuis laten weten dat hij niet langer geïnformeerd wilde worden.

De ombudsman is van oordeel dat de betrokken instanties de nodige acties hebben ondernomen, de beschikbare informatie hebben gedeeld en besproken en verzoeker volgens afspraak hebben geïnformeerd over de uitkomst. Volgens de ombudsman is het vereiste van voortvarendheid dan ook niet geschonden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

2. Ten aanzien van de klacht over de informatieverstrekking door politieambtenaar X aan een familielid van verzoeker

Toelichting van verzoeker

Verzoeker stelt dat hij tijdens het casusoverleg op 1 mei 2015 in het Veiligheidshuis duidelijk had gemaakt dat hij de melding anoniem deed. Hij wilde niet dat bekend werd dat hij zijn zorgen deelde met derden. Zijn familie wist niet dat hij de melding deed. Tijdens het casusoverleg was hem anonimiteit toegezegd.

Op 23 mei 2015 waren verzoeker en zijn vrouw op een feest van een familielid. Via zijn vrouw hoorde verzoeker dat politieambtenaar X ongeveer tien dagen daarvoor met familielid B had gesproken over betrokkenheid van verzoeker bij deze zaak. Hij heeft een dag later met dit familielid B gebeld. Deze vertelde hem dat zij politieambtenaar X kende van bijeenkomsten over radicalisering en dat zij bevriend was geraakt met haar.

Informatie van de politie

Uit informatie van de politie blijkt het volgende, voor zover relevant.

Verklaring politieambtenaar X bij de politie

Naar aanleiding van de interne melding van verzoeker legde politieambtenaar X tijdens het interne onderzoek van de politie een verklaring af. Zij verklaarde onder meer dat de vader van neef A en familielid B een paar dagen nadat neef A was uitgereisd, naar het bureau waren gekomen om te vragen hoe het met de zaak ging. B was in tranen. Zij had zelf een dag georganiseerd met politieambtenaar X om te voorkomen dat jonge mensen gingen radicaliseren en nu was haar eigen familielid uitgereisd. B voelde zich volgens politieambtenaar X schuldig dat zij het niet had zien aankomen en het had kunnen voorkomen. Politieambtenaar X verklaarde dat zij toen heeft gezegd: "Ik heb het niet kunnen voorkomen, zijn oom heeft gemeld en het niet kunnen voorkomen, het is diep triest maar het is zo gelopen zoals het is. Je hoeft je niet schuldig te voelen".

Vervolgens vulde politieambtenaar X haar bovenstaande verklaring aan. Zij vermeldde dat de vader van A bij de politie langs kwam. Hij meldde toen direct dat zijn broer (verzoeker) bij de politie werkt en niet op de hoogte mag raken van de situatie. Om die reden vraagt politieambtenaar X zich dan ook sterk af of zij überhaupt wel iets over de broer heeft gezegd tijdens het gesprek.

Brief van 22 april 2016 van de politie

De politie reageerde bij brief van 22 april 2016 op de klacht van verzoeker. In deze brief is de zienswijze van politieambtenaar X opgenomen. Volgens deze zienswijze heeft politieambtenaar X verklaard dat zij de door verzoeker verstrekte informatie bij de NCTV heeft gecheckt en dat naderhand was gebleken dat dit was gebeurd bij verzoekers familielid.

In de brief van 22 april 2016 was ook het standpunt van de politie vermeld. Dit standpunt hield in dat was gebleken dat betrokken ambtenaar X verzoekers familielid beroepsmatig ontmoette en met haar de kwestie besprak. Dat tijdens hun contacten verzoekers aandeel werd besproken, was niet juist maar was voor de politie geen aanleiding om daar consequenties aan te verbinden. De politie was ervan overtuigd dat de intenties van politieambtenaar X goed waren.

Onderzoek door de ombudsman

Het onderzoek van de ombudsman leverde de volgende informatie op, voor zover relevant.

Verklaring politieambtenaar X

Tijdens het onderzoek van de ombudsman heeft politieambtenaar X verklaringen afgelegd. Zij verklaarde onder meer dat zij zich niet in haar zienswijze zoals opgenomen in de brief van 22 april 2016 herkent. Volgens haar moet dit verkeerd zijn geïnterpreteerd door haar collega's die deze zienswijze hebben opgesteld. Deze zienswijze heeft zij nooit gezien. Ook heeft zij nooit een verslag gezien van het gesprek dat ze over deze kwestie voerde in het interne onderzoek bij de politie.

Politieambtenaar X lichtte verder toe dat op 7 mei 2015 de vader van neef A aan het bureau kwam samen met familielid B. Voordat er ook maar één woord was gewisseld vertelde de vader dat hij een broer had die bij de politie werkte. Hij had echter ruzie met deze broer (verzoeker: N.o.) en hij wilde niet dat die broer bij de zaak betrokken werd. Politieambtenaar X heeft toen gezegd dat die broer niets van haar zou horen. Zij heeft toen ook niet gezegd dat verzoeker een week eerder een melding had gedaan. Zij weet dat echt heel zeker. Politieambtenaar X heeft goed nagedacht over de vraag of zij mogelijk per ongeluk toch tegen familielid B heeft gezegd dat er meer mensen waren die neef A niet hebben kunnen tegenhouden. Zij weet zeker dat dit niet zo is.

Aanvullend verklaarde politieambtenaar X tegenover de ombudsman dat zij familielid B heeft getroost en hierbij mogelijk iets heeft gezegd als "je bent niet de enige die iets heeft gemist". Het familielid was volgens haar zo verdrietig. Aan de andere kant acht zij dat zeer onwaarschijnlijk vanwege de opmerking van de vader dat zijn broer niets mocht weten.

Politieambtenaar X verklaarde verder dat zij nooit had "gelekt" maar alleen had getroost. Zij kan niet met 100% zekerheid zeggen dat zij wel of niet iets over verzoekers melding tegen het familielid had gezegd. Zij heeft nooit de intentie gehad om iemand zwart te maken of om informatie te lekken. Zelfs al had zij iets tegen het familielid gezegd over de melding van verzoeker, dan had ze daarmee toch niet iets gezegd over bijvoorbeeld een opsporingsonderzoek. Politieambtenaar X verklaarde dat ze niet snapt waar het nu allemaal om gaat. Volgens haar is deze zaak raar gelopen omdat men binnen de politieorganisatie "het sop de kool niet waard vond". Zij is haast geneigd te bekennen dat zij informatie aan het familielid heeft gegeven om deze hele zaak te kunnen sluiten. Als je mensen niet meer normaal te woord kunt staan, dan kun je je werk niet goed doen, aldus politieambtenaar X.

Navraag familielid B

De ombudsman heeft telefonisch contact opgenomen met familielid B en geïnformeerd naar de mededelingen die politieambtenaar X aan haar zou hebben gedaan. Familielid zou hierover nadenken en hierover nogmaals benaderd worden door de ombudsman. Ondanks meerdere pogingen is het de ombudsman niet meer gelukt familielid B te spreken.

Informatie gemeente

De ombudsman sprak met medewerkers van de gemeente die aanwezig waren bij het casusoverleg op 1 mei 2015. Eén van de medewerksters verklaarde dat tijdens het casusoverleg met verzoeker was afgesproken dat hij anoniem zou blijven.

Standpunt politiechef

De Nationale ombudsman vroeg de politiechef te reageren op de verklaring van politieambtenaar X dat zij zich niet herkent in de zienswijze zoals opgenomen in de brief van 22 april 2016. De politiechef gaf hierop aan dat in de brief van de politie aan verzoeker van 22 april 2016 onjuiste informatie was opgenomen als zienswijze van politieambtenaar X. De informatie was in de brief opgenomen zonder dat de klachtcoördinator met politieambtenaar X had gesproken. Deze informatie was onjuist en had niet in de brief mogen worden opgenomen. Politieambtenaar X had geen informatie over deze zaak gedeeld met het familielid van verzoeker.

Beoordeling

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Eén van die grondrechten is recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Dit grondrecht is in het geding als de politie privacygevoelige informatie verstrekt aan derden.

Allereerst rijst de vraag of politieambtenaar X informatie over verzoekers melding aan zijn familielid heeft verstrekt. De Nationale ombudsman acht aannemelijk dat politieambtenaar X dit heeft gedaan. Hierbij is van belang dat verzoekers verklaringen hierover gedegen en consistent zijn. Politieambtenaar X heeft echter wisselende verklaringen afgelegd. Zelf zegt X dat zij niet wisselend heeft verklaard, maar dat haar verklaring door de politie verkeerd is geïnterpreteerd / opgeschreven.

Volgens politieambtenaar X heeft zij steeds verklaard dat zij niet meer weet of zij verzoekers familielid iets heeft verteld over verzoekers melding. Het zou kunnen dat zij hier iets over heeft gezegd, maar dit lijkt haar sterk. Gelet op de verklaring van politieambtenaar X dat het mogelijk is dat zij het familielid iets heeft verteld over verzoekers melding, en gelet op haar verklaring dat dit mogelijk is gezien haar persoonlijkheid en haar wil om het familielid te troosten en gelet op haar vriendschappelijke band met dit familielid, acht de ombudsman het waarschijnlijk dat X iets over verzoekers melding heeft gezegd tegen het familielid. Hierbij is ook van belang dat X heeft verklaard dat zij verzoekers klacht hierover "het sop de kool niet waard vindt". Met andere woorden: mocht zij informatie over verzoekers melding aan het familielid hebben verstrekt, dan vindt zij dit niet ernstig. Het betreft volgens haar immers geen informatie over bijvoorbeeld een opsporingsonderzoek. Alles overziend acht de ombudsman het aannemelijk dat politieambtenaar X informatie over verzoekers melding heeft gedeeld met zijn familielid. Het delen van deze privacy gevoelige informatie heeft voor verzoeker grote nadelige gevolgen gehad: een verslechtering van zijn relatie met zijn familie. Politieambtenaar X heeft gehandeld in strijd met het behoorlijkheidsvereiste om het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van verzoeker te respecteren.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

3. Ten aanzien van de klachtbehandeling door de politie

Bevindingen

Toelichting verzoeker

Verzoeker vindt dat de politie hem niet serieus heeft genomen met zijn melding en klacht over politieambtenaar X. Hij heeft de indruk dat X door de politie de hand boven het hoofd wordt gehouden. Hij vindt het zeer kwalijk dat politieambtenaar X na het casusoverleg van 1 mei 2015 direct heeft geëscaleerd naar haar teamchef en niet eerst met hem heeft gesproken dat zijn problemen met zijn houding had.

Verzoeker had intern een melding gedaan over het doorgeven van zijn melding door politieambtenaar X aan zijn familielid omdat hij een onderzoek wilde naar het gedrag van X. Zijn verzoek is volgens hem op niks uitgelopen en ook zijn klacht is door de politie niet inhoudelijk behandeld. Daarom voelde hij zich genoodzaakt om de ombudsman een onafhankelijk onderzoek te vragen.

Verzoeker zou niet nog eens een dergelijke melding van radicalisering of een mogelijke uitreis doen na deze ervaring. Het hele gebeuren heeft een enorme impact op zijn leven, gezondheid en werksituatie. Hij vond het juist belangrijk om een tegengeluid te laten horen ten opzichte van de heersende gedachte dat moslimgemeenschappen erg gesloten zijn en moslims zelf de problemen niet aanpakken.

Informatie van de politie

Uit informatie van de politie blijkt het volgende, voor zover relevant.

Interne melding

Verzoeker meldde bij de politie, dat politieambtenaar X informatie over zijn betrokkenheid bij de melding had gedeeld met een familielid van hem, terwijl anonimiteit was toegezegd. De politie liet verzoeker weten dat het sectorhoofd van het district waar de betrokken medewerker werkzaam is (na overleg /advies teamchef Veiligheid Integriteit en Klachten (VIK)) beslist of er wel of geen intern onderzoek komt naar zijn melding. De afdeling VIK liet het onderzoek naar verzoekers melding doen door de leidinggevende van politieambtenaar X. De leidinggevende heeft eerst apart met verzoeker en vervolgens met de betrokken medewerker van de gemeente en politieambtenaar X gesproken. Daarna heeft de leidinggevende, in bijzijn van de teamchef van X, mondeling aan verzoeker laten weten dat geen disciplinair onderzoek naar politieambtenaar X zal worden ingesteld. Verzoeker heeft van deze beslissing geen schriftelijke bevestiging gekregen.

Klachtprocedure bij de politie

Verzoeker diende vervolgens een klacht in bij de politie. Deze klacht ging onder meer over de mandatering van X om vanuit de politie eenheid deel te nemen aan het Veiligheidshuis, het delen van informatie door politieambtenaar X met zijn familielid en over het niet nakomen van een toezegging van het sectorhoofd. Deze toezegging hield volgens verzoeker in dat het sectorhoofd de beslissing om geen disciplinair onderzoek te doen, op schrift zou stellen.

Brief 22 april 2016 van de politie

Bij brief van 22 april 2016 deelde de politie verzoeker mee dat hij zich voor het melden van misstanden binnen de organisatie diende te richten tot zijn leidinggevende of een vertrouwenspersoon. De klachtprocedure was hiervoor niet bedoeld. Verder staat in de brief dat verzoeker niet in gesprek wenst te gaan en hij uitsluitend schriftelijk wenst te communiceren. Ook liet de politie verzoeker weten dat het doel van klachtbehandeling slechts kan worden bereikt wanneer alle betrokkenen medewerking verlenen aan de klachtprocedure. Het met elkaar in gesprek gaan en deelnemen aan een bemiddelingsgesprek behoren volgens de politie tot deze procedure. De politie deelde verder mee dat alleen zijn klachten over de informatieverstrekking door X en het niet nakomen van de toezegging in behandeling werden genomen.

Zoals hiervoor al vermeld, is in de brief van de politie van 22 april 2016 een zienswijze van politieambtenaar X opgenomen. Volgens deze zienswijze had politieambtenaar X verklaard dat zij de door verzoeker verstrekte informatie had gecheckt bij iemand die later verzoekers familielid bleek te zijn. Deze brief vermeldt ook het standpunt van de politiechef. Dit standpunt hield in dat politieambtenaar X verzoekers familielid beroepsmatig had ontmoet en met haar de kwestie had besproken. Dat tijdens hun contacten verzoekers aandeel werd besproken, was niet juist maar was voor de politie geen aanleiding om daar consequenties aan te verbinden. De politie was ervan overtuigd dat de intenties van betrokken ambtenaar X goed waren.

Verzoeker stelt dat aan hem is toegezegd dat de beslissing om geen disciplinair onderzoek in te stellen schriftelijk zou worden bevestigd. Hierover is in de brief van de politie het volgende vermeld. Het sectorhoofd ontkent dat hij deze toezegging heeft gedaan en de teamchef die bij het gesprek met verzoeker aanwezig was, bevestigt dit. Volgens de politie is een intern onderzoek een interne aangelegenheid waarover inhoudelijk niet naar buiten wordt gecommuniceerd en is dit ook bekend bij het sectorhoofd. De politie acht het dan ook niet waarschijnlijk dat de toezegging is gedaan. De politie zag geen aanleiding om aan de zienswijze van het sectorhoofd te twijfelen.

De politie beschouwde de klacht hiermee als afgedaan en als verzoeker zich niet kon vinden in de standpunten in de brief, dan kon hij de politiechef om een oordeel verzoeken.

Beslissing van 3 augustus 2016 van de politiechef op verzoekers klacht

Nadat verzoeker aan de politie had laten weten dat hij niet tevreden was met de reactie van de politie van 22 april 2016, heeft de politiechef verzoeker bij brief van 3 augustus 2016 bericht dat zijn klacht niet in behandeling werd genomen. De politiechef nam hierbij het advies van de voorzitter van de klachtencommissie over. De klachtencommissie adviseerde verzoekers klacht niet in behandeling te nemen, omdat zijn klacht niet was gericht op het belangrijkste doel van de klachtprocedure, namelijk herstel van vertrouwen tussen de burger en de politie. Verder vermeldde het advies dat de klachtprocedure zich niet voor interne klachten binnen de politieorganisatie leent. De klachten over het verstrekken van informatie aan verzoekers familielid en het niet nakomen van een toezegging waren volgens de klachtencommissie eerder ten onrechte in behandeling genomen.

Onderzoek door de ombudsman

Het onderzoek van de ombudsman leverde de volgende informatie op, voor zover relevant.

Verklaring sectorhoofd

Tijdens het onderzoek van de ombudsman verklaarde het sectorhoofd, voor zover relevant, als volgt. Er moet aanleiding zijn voor het instellen van een disciplinair onderzoek. Om dit te kunnen vaststellen, vindt er eerst een soort vooronderzoek plaats. Aan de hand van dit vooronderzoek bepaalt het sectorhoofd, in samenspraak met de afdeling VIK, of er voldoende aanleiding is voor het instellen van een verder disciplinair onderzoek. Het feit dat er een vooronderzoek wordt ingesteld, betekent niet automatisch dat er ook een disciplinair onderzoek gaat plaatsvinden. Het sectorhoofd is van mening dat er bij betrokken ambtenaar X geen intentie was om opzettelijk informatie te delen. Zij had niet tegen het familielid van verzoeker mogen zeggen dat hij een melding had gedaan bij de politie, vooropgesteld dat zij dit gedaan zou hebben. De intentie om te lekken was er niet dus was geen sprake van een verwijtbare gedraging waardoor geen verder disciplinair onderzoek hoefde plaats te vinden.

Verklaring klachtencoördinator

Tijdens het onderzoek van de ombudsman verklaarde de klachtencoördinator het volgende. Een klachtencoördinator beslist over het al dan niet in behandeling nemen van klachten op grond van wettelijke bepalingen en hij is verantwoordelijk voor de wijze waarop de klachtbehandeling plaatsvindt. Volgens de klachtencoördinator komt het incidenteel voor dat collega's een klacht indienen over hun eigen organisatie. Dan neemt de klachtencoördinator meestal telefonisch contact met hen op om te overleggen over de te volgen procedure. Soms wijkt hij na dit overleg af van de klachtprocedure en wordt de kwestie afgehandeld met een oplossing. En anders wordt de klachtbehandeling voortgezet met als eindresultaat de beslissing van de politiechef op de klacht.

De betrokken klachtencoördinator is van mening dat de klachtbehandeling in verzoekers geval niet goed is verlopen. Hij stelt dat hij daarop geen grip heeft gehad. Volgens hem is over de gang van zaken rond deze klacht discussie geweest binnen de organisatie. De teamchef van de klachtencoördinator had samen met het betrokken sectorhoofd besloten dat in verzoekers geval geen klachtbehandeling zou plaatsvinden. De redenen hiervoor waren dat verzoeker een collega was, hij zich als zodanig bekend had gemaakt en hij gebruik had gemaakt van zijn status. Als politiemann kon hij gebruik maken van andere interne procedures. De klachtencoördinator werd door de leiding hiervan op de hoogte gesteld en hij werd verzocht gevolg te geven aan dit besluit. De klachtencoördinator heeft aangegeven dat hij niet achter dit besluit stond. Volgens hem was het een klacht die in behandeling diende te worden genomen. Hij heeft dit ook kenbaar gemaakt, maar dat leidde niet tot een wijziging van het standpunt van de leiding.

De klachtencoördinator zat bij een overleg met de teamchef van X en teamchef VIK over de klacht van verzoeker. Hij meent zich te herinneren dat ook het sectorhoofd daar bij zat. Tijdens dat overleg werd de klachtencoördinator mondeling op de hoogte gesteld van de verklaring van X. Deze nam hij vervolgens op in de brief van 22 april 2016. Er was tijdens dit overleg geen schriftelijke bevestiging van de verklaring van X beschikbaar en die heeft de klachtencoördinator achteraf ook nooit ontvangen. De klachtencoördinator heeft in die brief dus een 'zienswijze beklagde' opgenomen, terwijl er geen schriftelijke verklaring van betrokken politieambtenaar X (beschikbaar) was. Ook heeft de klachtencoördinator de brief niet aan betrokken politieambtenaar X voorgelegd. Volgens de klachtencoördinator is de in verzoekers geval gevolgde werkwijze anders dan de normale werkwijze. De reden dat hij hiertoe overging was het feit dat zijn leidinggevende

(de teamchef) zich met de zaak bemoeide. Voor hem is niet duidelijk waarom zij dat deed. Als de normale werkwijze in dit geval was gevolgd dan had de klachtcoördinator de klachtbehandelaar ingeschakeld. Vervolgens zouden alle gesprekken met het sectorhoofd en de betrokken politieambtenaar op schrift zijn gesteld. Op basis van die verklaringen zou dan – in overleg met het sectorhoofd – een eindbrief zijn opgesteld. Zo had het volgens de klachtcoördinator in deze zaak ook moeten gaan. De klachtcoördinator was verrast dat ook de voorzitter van de klachtencommissie van mening was dat de klacht niet in behandeling diende te worden genomen. Volgens de klachtcoördinator ligt de zaak van verzoeker kennelijk gevoelig en hij weet niet waarom dat zo is. De klachtcoördinator betreurt de hele gang van zaken. Voor hem was vanaf dag één duidelijk dat de gang van zaken niet klopte, maar hij voelde geen enkele ruimte om er iets aan te doen. Het feit dat verzoeker een collega was, dat hij gebruik maakte van zijn status en dat hij intern de wegen wist te bewandelen, doet niet af aan het feit dat hij in de kern een klachtpunt naar voren bracht.

Verklaring teamchef afdeling VIK

In het kader van het onderzoek van de ombudsman verklaarde de teamchef van de afdeling VIK als volgt. Nadat zij verzoekers klacht had gelezen, nam zij contact op met de klachtcoördinator en vertelde zij hem dat deze klacht wat haar betreft niet in behandeling moest worden genomen. De klacht over het "lekkertje" was al door het sectorhoofd onderzocht. Vervolgens heeft een overleg plaatsgevonden tussen de teamchef van X, de klachtcoördinator en teamchef van de afdeling VIK. Toen is verzoekers klachtbrief besproken. De teamchef is van mening dat politieambtenaren de klachtprocedure niet dienen te gebruiken voor werk gerelateerde zaken zoals verzoeker dat heeft gedaan. Een politieambtenaar dient de interne mogelijkheden te benutten en als er uit een intern onderzoek niets komt, dan houdt het volgens haar op. De teamchef verklaarde dat zij discussies heeft gevoerd met de klachtcoördinator over verzoekers klachten. De klachtcoördinator vond dat de politie de klachten in behandeling moest nemen en zij vond van niet. De klachten waren al op een andere wijze met verzoeker besproken, verzoeker kreeg binnen de organisatie op diverse fronten een luisterend oor en de doelen van klachtbehandeling (herstel van vertrouwen en het leren van klachten) waren niet van toepassing op verzoekers klachten. De eenheidsleiding en later ook de voorzitter van de klachtencommissie waren het met de teamchef VIK eens. Toen is besloten de klacht niet in behandeling te nemen. De teamchef stelt dat het achteraf gezien beter was geweest als in de brief van 22 april 2016 aan verzoeker in twee regels was meegedeeld dat de politie de klacht niet zou behandelen. Nu is er in deze brief aan verzoeker toch nog een nadere inhoudelijke toelichting gegeven op twee punten en daarmee is verwarring veroorzaakt.

Standpunt politiechef

In reactie op vragen van de Nationale ombudsman stelde de politiechef dat de politie uitgebreid onderzoek heeft gedaan naar verzoekers klacht. Hij vindt dat de politie serieus met verzoekers klacht is omgegaan.

De politiechef is van mening dat politieambtenaren gebruik kunnen maken van de mogelijkheid van het indienen van een klacht als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb), mits hij/zij dit doet in de hoedanigheid van burger. Bijvoorbeeld een politieambtenaar die als buurtbewoner buiten diensttijd geconfronteerd wordt met overlast door hangjongeren en klaagt over het uitblijven van actie door de wijkagent. In dit geval stelde verzoeker zich vanaf het begin op als politieambtenaar.

De politiechef stelt dat dit de positie van verzoeker verandert. Verzoeker heeft zijn problematiek ingestoken als politieambtenaar en wenst gaande de procedure de overstap te maken naar het klachtrecht ingevolge de Awb. Volgens de politiechef kan dit niet de intentie van het klachtrecht zijn. De klachtregeling van de politie heeft onder andere als doel het herstel van vertrouwen tussen de burger en de politie. Nu verzoeker zijn klacht heeft ingediend als politieambtenaar, is van herstel van vertrouwen geen sprake.

Om verzoeker ter wille te zijn, is nog een begin van onderzoek naar zijn klacht gedaan. De politiechef is van mening dat als al een brief is gestuurd, een gesprek is gevoerd met verzoeker en hij zijn zin niet krijgt het dan te ver gaat als hij dan kan gaan shoppen en gebruik kan gaan maken van het klachtrecht. Binnen de politieorganisatie staan daar andere wegen voor open, zoals een gesprek met een leidinggevende of vertrouwenspersoon, aldus de politiechef.

Reactie van de politiechef op het verslag van bevindingen

De politiechef benadrukt dat de teamchef VIK eindverantwoordelijk is en niet de klachtencoördinator. Hij merkt hierover op: *"De klachtencoördinator is door de teamchef diverse malen voorgehouden dat de zaak van verzoeker inmiddels door een ander onderdeel van VIK (de afdeling Integriteit) was behandeld. Dat de (voormalige) klachtencoördinator de term "bemoeien" gebruikt is voor zijn rekening doch doet afbreuk aan de feitelijke situatie welke ontstond binnen de "going concern" van de leidinggevende verantwoordelijkheden van de teamchef."*

Beoordeling

Het vereiste van fair play houdt in dat de overheid de burger de mogelijkheid geeft om zijn procedurele kansen te benutten en daarbij zorgt voor een eerlijke gang van zaken.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de politie verzoekers klacht ten onrechte niet in behandeling heeft genomen. De politiechef heeft gesteld dat verzoeker zich opstelde als politieambtenaar en hij daarom geen gebruik kon maken van het klachtrecht. Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) bevat regels voor klachtbehandeling. In artikel 9:1, eerste lid, van de Awb is vermeld: **"Een ieder** heeft het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen, een klacht in te dienen bij dat bestuursorgaan". In de Memorie van Toelichting is vermeld dat een zorgvuldige behandeling van klachten van ambtenaren over hun werkgever bijdraagt aan een goede uitoefening van het werkgeverschap. Gezien het voorgaande kan – anders dan de politiechef stelt – een politieambtenaar een klacht over de politie indienen bij zijn eigen werkgever en dient de politie deze klacht volgens hoofdstuk 9 van de Awb te behandelen. Vervolgens kan deze politieambtenaar een klacht indienen bij de Nationale ombudsman.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de politie verzoekers klacht inhoudelijk in behandeling had moeten nemen, omdat er ook geen andere redenen waren om dit niet te doen. In artikel 9:8, eerste en tweede lid, van de Awb is vermeld wanneer een overheidsinstantie niet verplicht is een klacht in behandeling te nemen (zie Achtergrond, onder 1). In verzoekers geval waren de situaties genoemd in het eerste lid van dit artikel niet aan de orde. In het tweede lid van dit artikel is vermeld dat een overheidsinstantie niet verplicht is een klacht te behandelen als het belang van de klager

dan wel het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende is. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman waren de gedragingen waarover verzoeker klaagde – het lekken en het niet nakomen van een toezegging – ernstig en kan dan ook niet gesteld worden dat het gewicht van de gedragingen onvoldoende was. Ook had verzoeker voldoende belang bij klachtbehandeling. Voorafgaand aan de klachtbehandeling was door de politie een vooronderzoek verricht en was besloten geen disciplinair onderzoek te starten. Dat er onvoldoende aanleiding was om een disciplinair onderzoek te starten, betekent niet automatisch dat verzoeker onvoldoende belang had bij klachtbehandeling. Bij de beslissing of al dan niet een disciplinair onderzoek wordt gestart, wordt gebruik gemaakt van een ander kader dan bij de beoordeling van een klacht. De drempel om een disciplinair onderzoek te starten ligt hoger dan die voor het starten van klachtbehandeling. Het is mogelijk dat een gedraging niet ernstig genoeg is voor het starten van een disciplinair onderzoek, maar dezelfde gedraging in het kader van klachtbehandeling als niet behoorlijk kan worden aangemerkt. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat in verzoekers geval geen van de in artikel 9:8, eerste en tweede lid, van de Awb genoemde gronden zich voordeden.

Verder heeft de politie in reactie op verzoekers klacht aangegeven dat de klacht niet in behandeling werd genomen omdat geen sprake kon zijn van herstel van vertrouwen. Daargelaten de vraag of de politie terecht aannam dat geen sprake kon zijn van herstel van vertrouwen, is herstel van vertrouwen niet **het** doel van klachtbehandeling. Herstel van vertrouwen kan een doel zijn van klachtbehandeling, maar *enkel en alleen* het ontbreken daarvan is geen reden om een klacht niet te behandelen. Ook wanneer van herstel van vertrouwen geen sprake kan zijn, kan een overheidsinstanties immers (belangrijke) lessen trekken uit een klacht(behandeling). Het enkel en alleen ontbreken van herstel van vertrouwen is geen grond om een klacht niet in behandeling te nemen.

Gezien het voorgaande komt de Nationale ombudsman tot de conclusie dat de politie door de klachten van verzoeker niet inhoudelijk in behandeling te nemen heeft gehandeld in strijd met de wet en in strijd met het vereiste van fair play.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De Nationale ombudsman acht verzoekers klacht over de gemeente, de politie, het OM en de NCTV niet gegrond ten aanzien van het niet direct ondernemen van actie na verzoekers melding en het niet duidelijk maken welke acties zijn ondernomen.

De Nationale ombudsman acht verzoekers klacht over de politie gegrond:

- ten aanzien van het niet discreet omgegaan met zijn melding door deze te bespreken met zijn familielid, wegens strijd met het respecteren van grondrechten (eerbiedigen van de persoonlijke levenssfeer);
- ten aanzien van het niet serieus omgaan met zijn klacht over de handelwijze van politieambtenaar X wegens strijd met de wet en het vereiste van fair play.

Slotbeschouwing

In dit geval heeft verzoeker verschillende rollen: burger, oom en politieambtenaar. In al die rollen was hij bezorgd om zijn neef omdat deze snel radicaliseerde in zijn islamitische geloofsopvatting. Deze rollen brachten echter ook interne dilemma's voor verzoeker met zich mee. Verzoeker was ervan overtuigd dat zijn neef zou uitreizen naar Syrië en wilde dit voorkomen; ook vreesde hij de gevolgen voor hemzelf persoon als politieambtenaar als hij zijn ernstige zorgen over zijn neef niet zou melden. Alles overwogen besloot hij een melding te doen. Verzoeker heeft echter het gevoel dat hij bij deze melding niet serieus is genomen door de politie en dit gevoel werd gaandeweg alleen maar versterkt door:

- de opstelling van politieambtenaar X tijdens het casusoverleg in het Veiligheidshuis;
- het beklag dat X over verzoekers houding tijdens het casusoverleg had gedaan bij haar leidinggevende;
- de daadwerkelijke uitreis van zijn neef slechts enkele dagen na zijn melding;
- de mededeling van een familielid van verzoeker dat politieambtenaar X haar over verzoekers melding had verteld;
- de opstelling van de politie nadat verzoeker een klacht had ingediend; de politie weigerde de klacht inhoudelijk te behandelen en verweet verzoeker dat hij als politieambtenaar de klachtprocedure gebruikte voor wat de politie beschouwt als interne zaken.

Verzoeker deed er alles aan om binnen zijn organisatie de gang van zaken aan de orde te stellen. Toen dat niet lukte, vroeg hij de ombudsman de zaak te onderzoeken. Zo vindt verzoeker dat de overheid na zijn melding onvoldoende heeft gedaan en niet snel genoeg heeft gehandeld om de uitreis van zijn neef te voorkomen. Tijdens het onderzoek is de ombudsman niet gebleken dat betrokken instanties de melding van verzoeker niet serieus hebben genomen en niet behoorlijk hebben gehandeld. Dat kan niet gezegd worden van de twee overige klachten van verzoeker. De ombudsman acht verzoekers' klacht over het informeren van een familielid door politieambtenaar X over zijn melding, gegrond. De ombudsman deelt verzoekers verbazing over de houding van betrokken politieambtenaar X. Zij zou het wel gezegd kunnen hebben, maar zich niet kan herinneren of zij wel of niets gezegd heeft. Mocht het wel zo zijn dan vindt zij "de sop het kool niet waard". Oftewel: hoe erg is het nu eigenlijk dat zij dit gedaan heeft? De ombudsman acht een dergelijke houding, juist in een complexe en gevoelige situatie als deze, onbegrijpelijk. Ook kan de ombudsman zich voorstellen dat dit verzoeker sterkt in zijn overtuiging dat X zijn melding en de situatie niet serieus nam.

Daarnaast getuigt de manier waarop de politie is omgegaan met verzoekers klacht van een weigerachtige houding om hier gedegen onderzoek naar te doen en zich uit te spreken over het handelen van politieambtenaar X. Deze houding heeft de ombudsman ook tijdens zijn onderzoek naar de klacht gemerkt. De situatie dat verzoeker als oom maar in zijn politie-uniform en dus ook in de hoedanigheid van politieambtenaar de melding heeft gedaan, is door de politie meerdere malen tegengeworpen als reden om zijn klacht niet in behandeling te nemen. Los van het feit dat hierbij wordt voorbijgegaan aan de wettelijke mogelijkheid voor ambtenaren om over hun werkgever te klagen, is er geen blijk van waardering voor de keuze van verzoeker om vanuit zijn achtergrond de melding te doen en geen begrip geweest voor de nadelige consequenties van het "uitlekken" hiervan.

Deze zaak heeft veel impact gehad op verzoeker; als politieambtenaar en als privépersoon. De opstelling van de politie vanaf de melding tot en met het onderzoek van de ombudsman gaf geen blijk van inzicht in de dilemma's waar verzoeker voor had gestaan en gaf geen blijk van waardering voor het feit dat verzoeker – ondanks deze dilemma's – de melding had gedaan. Mede vanwege de door verzoeker ingediende klachten is de arbeidsrelatie tussen hem en de politie als werkgever enorm verslechterd. Verder zou hij geen melding meer doen mocht zich een soortgelijke situatie onverhoopt weer voordoen. Dat dit mede is veroorzaakt door hoe de politie zich in deze zaak heeft opgesteld, dient de politie zich aan te trekken. Zij heeft er immers belang bij dat burgers en collega's dergelijke meldingen wel doen.

Er is onherstelbare schade aangericht, waarbij eigenlijk alleen maar een excuus past richting verzoeker voor de wijze waarop met hem is omgegaan. Vanwege deze impact en zijn oordeel over met name de klachtbehandeling bij de politie, gaat de ombudsman een gesprek aan met de korpschef over de vraag wat hieruit geleerd kan worden.

De Nationale ombudsman,

A handwritten signature in blue ink that reads "Reinier van Zutphen". The signature is written in a cursive, flowing style.

Reinier van Zutphen

Achtergrond

1. Artikel 9:8 lid 1 en lid 2 Algemene wet bestuursrecht

"1. Het bestuursorgaan is niet verplicht de klacht te behandelen indien zij betrekking heeft op een gedraging:

a. waarover reeds eerder een klacht is ingediend die met inachtneming van de artikelen 9:4 en volgende is behandeld;

b. die langer dan een jaar voor indiening van de klacht heeft plaatsgevonden;

c. waartegen door de klager bezwaar gemaakt had kunnen worden;

d. waartegen door de klager beroep kan worden ingesteld, tenzij die gedraging bestaat uit het niet tijdig nemen van een besluit, of beroep kon worden ingesteld;

e. die door het instellen van een procedure aan het oordeel van een andere rechterlijke instantie dan een bestuursrechter onderworpen is, dan wel onderworpen is geweest of,

f. zolang terzake daarvan een opsporingsonderzoek op bevel van de officier van justitie of een vervolging gaande is, dan wel indien de gedraging deel uitmaakt van de opsporing of vervolging van een strafbaar feit en terzake van dat feit een opsporingsonderzoek op bevel van de officier van justitie of een vervolging gaande is.

2. Het bestuursorgaan is niet verplicht de klacht te behandelen indien het belang van de klager dan wel het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende is."